

Колб І.О.

*начальник відділу нагляду за додержанням законів
при виконанні судових рішень у кримінальних
провадженнях та інших заходів примусового
характеру прокуратури Київської області*

доктор юридичних наук

Попельнюк Т.В.

*аспірант кафедри кримінального права та процесу
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки
м. Луцьк*

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «БЕЗПЕКА» ТА «НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ»: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ У СЕНСІ СУЧАСНОЇ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

Як показали результати вивчення наукової літератури, досить активно розробкою проблем, пов'язаних із співвідношенням понять «безпека» та «національна безпека України», займаються такі учені, як: О. М. Бандурка, О. Ф. Бантишев, К. О. Біла, В. Т. Білоус, Ю. П. Битяк, О. С. Бодрук, В. П. Горбулін, О. А. Делінський, О. М. Джужа, В.В.Голіна, Б. М. Головкін, В. С. Карташов, С. В. Ківалов, О. Г. Колб, О. В. Копан, І.М.Копотун, В. Я. Колпаков, М. В. Левицька, В. А. Ліпкан, В. П. Петков, М.М.Пендюра, Г. П. Ситник, В. Ф. Сіренко, О. Л. Хилько, З. Д. Чуйко, Ю.С.Шемшученко та ін.

Поряд з цим, у сучасних суспільно-політичних та військових умовах, що склались в Україні, питання більш ефективного та продуктивного забезпечення національної безпеки набувають підвищеної уваги та потребують вирішення на доктринальному рівні, що й стало вирішальним при виборі предмета даної наукової розробки. При цьому, її метою є розробка за результатами аналізу системоутворюючих ознак, що складають зміст поняття «національна безпека України», теоретичного обґрунтування пропозицій, спрямованих на удосконалення даного поняття з урахуванням реальних та потенційних загроз, а головним завданням – формулювання на цій підставі авторського поняття з означеної проблематики дослідження.

Якщо застосувати вказані наукові погляди на зміст терміну «безпека» та співставити його системоутворюючі ознаки з тим поняттям, що визначено в Законі України «Про національну безпеку України», то можна в останньому побачити декілька суттєвих сутнісних елементів національної безпеки, а саме:

1. Вітчизняний законодавець жодним словом у понятті «національна безпека України» не обмовився про гарантії її забезпечення на нормативно-правовому, організаційно-управлінському та інших практичних рівнях діяльності особи, суспільства і держави, що важливо з огляду визначення її ефективності та захищеності національних інтересів України.

Під гарантією в науці розуміють поруку в чомусь; забезпечення чого-небудь [1, с. 116], а під правовою (юридичною) гарантією – обумовлену особливостями економічного і суспільного ладу систему умов і засобів, яка закріплена в діючому

законодавстві і безпосередньо спрямована на забезпечення законності, безперешкодне здійснення, захист прав і свобод [2, с. 555].

Виходячи з цього, необхідним системоутворюючим елементом змісту поняття «національна безпека України», має стати такий із них, як «гарантія» захищеності національних інтересів.

2. Виходячи із змісту положень ст. 3 Конституції України про те, що права і свободи людини та їх гарантії визначають спрямованість держави, важливо, щоб у зазначеному понятті національної безпеки було закріплено й такий його системоутворюючий елемент, як «гарантована захищеність національних інтересів» на конституційному, законодавчому, організаційному, матеріально-фінансовому та інших рівнях.

3. Враховуючи виведені у науці класифікаційні критерії поділу національної безпеки на види і групи, необхідно було б у досліджуваному терміні використати словосполучення «та закріплених у законі інших національних інтересів», що логічно витікає також із змісту п. 17 ст. 92 Конституції України, відповідно до якого виключно законами визначаються основи національної безпеки.

4. Як це витікає з положень ст. 9 Основного закону України та ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори» [3], останні, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Таким чином, поняття «національна безпека України» має містити у собі відповідну ремарку з цього приводу.

Отже, якщо за основу взяти законодавче визначення та наукові підходи з питань змісту терміну «національна безпека України», а також зауваження, що викладені у даній науковій статті, то зазначений термін у законі має бути відображений у наступній редакції:

«Національна безпека України – це гарантована Конституцією України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та іншими законами, а також діяльністю особи, суспільства і держави захищеність національних інтересів України, що визначені на законодавчому рівні, від реальних та потенційних загроз, з урахуванням можливостей держави у конкретних соціально-економічних та політичних умовах її життєдіяльності».

Список використаної літератури

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. О. Єрошенко. Донецьк: ТОВ «Глорія Трейд», 2012. 864 с.

2. Кельман М. С., Котуха О. С., Коваль І. М. Загальна теорія держави і права: підручник / за заг. ред. д.ю.н., проф. М. С. Кельмана. Тернопіль: ТОВ «Тернограф», 2018. 804 с.

3. Про міжнародні договори: Закон України від 29 червня 2004 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>